

KΑΜΜΙΑ από τις μεγάλες αρρώστιες, καμιά από τις τρομερές επιδημίες δεν προκαλεί στον άνθρωπο τόση φρίκη όσο η λέπρα. Και μόνο η λέξη λέπρα έχει παραμείνει στις λαϊκές παραδόσεις ως το σύμβολο των πιο μεγάλων ψυχικών και σωματικών πόνων. Μας φέρνει στο μυαλό την φοβική εικόνα ενός ανθρώπου τερατώδους που σαπίζει σιγά-σιγά, που τίποτε δε μπορεί να θεραπεύσει ή να σταματήσει το κακό του, ενός πλάσματος πριν το φάει το σκουλήκι του τάφου, έχει σαπίσει από ζωντανό.

Ένας συγγραφέας της αρχαιότητας έχει γράψει μία τρομακτική περιγραφή της λέπρας: «Η επιδημία του προσώπου γεμίζει δόκλιση από εξανθήματα, που σιγά-σιγά μεταβάλλονται σε έλκη και που τίποτε δεν μπορεί να τα αποξηράνει. Κρούστες μαυρές ή πορφύρες, κίτρινες ή άσπρες γεμίζουν το δέρμα, όπως τα λέπια στο ψάρι. Τα αυτιά γαργαλιάζουν και ύστερ' από λίγο, αποχωρίζονται και πέφτουν. Τα μαλλιά μαδούνε μόνο τους κι' αφίνουν στη θέση τους πλάκες αιματωμένες. Δυό αναμμένα κάρβουνα λήμουν στη θέση των ματιών, από τα οποία βγαίνει και κυλάει διαρκώς επάνω στα μάγουλα πύον. Τα χείλη πρόχονται και μελανιάζουν, αφήνοντας να τρέχει απ' αυτά, ο αίμας τον οποίο η γλώσσα, που είναι έπισσης προικμένη, δε μπορεί πια να συγκρατήσει. Από το στόμα βγαίνει μία φοβική αποφορά. Τα χέρια και τα πόδια εξαφανίζονται δόκλιχα καθώς σκεπάζονται από τα μαύρα και αποκρουστικά κριζήματα της λέπρας. Τα κόκκαλα μεταβάλλονται σε μία σπογγώδη και μαλακή ουσία, και πολλές φορές μέλη δόκλιχα πέφτουν από το σώμα σαν όρμιοι καρποί.»

Αυτή η αρρώστια, η οποία επί αιώνες δόκλιχρους έτρομοκράτησε την ανθρωπότητα, πιστεύουμε σήμερα ότι έχει εξαφανιστεί. Νομίζουμε ότι έμπερδένουμε πια από της άνηκε πια στο παρελθόν. Αυτό είναι μια πλάνη. Βέβαια, η λέπρα έπι τον ήμερών μας έχει άνοτισθή πολύ, μα αυτό, όπως βεβαιώνουν οι μεγάλοι έπιστήμονες, δεν θα την έμποδίζει τώσως να ένοσκη και πάλι ως επιδημία στον κόσμο. Έξ' άλλου και σήμερα πλέον του ενός εκατομμυρίου λεπρών βρίσκονται στη σφαίρα μας. Άς μ'ην ένοχάμε τη Σπίνια Λόγγα της Κρήτης, το τρομερό αυτό νησί, όπου βρίσκονται αποκλεισμένοι από τόν άλλο κόσμο άρκετές δεκάδες λεπρών. Πρό εικοσιπενταετίας άκόμα, επιδημία λέπρας ένεσκηψε στη Νορβηγία και άφάνισε κυριολεκτικώς τις έπαρχίες Μπεργκν και Τρόντσεμ.

***
 «Άς κρηφτεί κι' άς ζή μακρυνά από τους άλλους ανθρώπους, άς κοιμάται άπάγω στην κορριά μαζί με τα φοριασμένα σκυλλά έκείνος που το σώμα του γεμίζει φλύκταινες ύμοιες με της φούσνης του μολυσμένου άέρος που βγαίνει από τα έλη και σκεπάζει την έπιφάνειά τους. Άς χαθή από του προσώπου της γης, γιατί η παρουσία του ντροσιάζει το φως της ήμέρας! Άς τόν διάξουν από τα χωριά μα τις άστρες κι' άς τόν θάψουν μέσα στη άναθαρίας ζωντανών άκόμα! Τα ποτάμια άς έρεάσουν το άπαισιο πλάμα του στη θάλασσα!..»

Το άντίθεμα αυτό, το οποίο έγραψε κάποιος Ίνδος ποιητής το 2500 π. Χ. μάς δίνει μία ιδέα της φρίκης που προκαλούσε στην αρχαιότητα η λέπρα και της τρομερής θάσεως στην όποια βρισκόντουσαν οι δυστυχισμένοι λεπροί. Άποδιωγμένοι με κατάρες και με πέτρας από τα χωριά τους και τις πόλεις τους, δεν είχαν πια ούτε πατρίδα, ούτε σπίτι, ούτε οικουμένη! Και στις έκκλησιας άκόμα τώσως ήταν άπαγορευμένο να μπουνε κ' έτσι έστερούντο και της τε-

Η ΜΕΓΑΛΗΣ ΠΑΝΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΟΣ

Ένας όμιλος λεπρών στο χωριό Χουόγκ-Λόν του Τογκίνου.

Η ΛΕΠΡΑ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Μία τρομακτική περιγραφή της νόσου. Έξέλιπε ο κίνδυνος της λέπρας: Η Σπίνια Λόγγα της Κρήτης, το νησί των Λεπρών. Ένα άντίθεμα κατά της λέπρας. Οι λεπροί στην αρχαιότητα. Οι παρικοί της ανθρωπότητας. Η σκληρότης του Μωυσέως πρής τούς λεπρούς. Πώς πρωτοφανερώθηκε και μετεβέθη η λέπρα. Η λέπρα στην Εύρώπη. Η τραγωδία της λέπρας κατά τόν μεσαιώνα. Τα λεπροκομεία. Αι καταδίωξεις και αι σφαγαι τών λεπρών, κ.τλ.

ταλληλότατο για ν' άνακτηχθή η λέπρα. Και έτσι, κατά το τέλος του 6ου αιώνας αφάνισε κυριολεκτικώς την Κεντρική και τη Δυτική Εύρώπη. Όταν δε ελγε άρχισαι πια να περιορίζεται κάπως, οι Σταυροφόροι την έφούντωσαν άκόμη περισσότερο άπο πριν: εδώνεις και προσκυνηταί, ίππότες και τυχοδιώχτες, γυρίζοντας από την Παλαιστίνη, έφεραν μαζί τους και τη λέπρα.

Άπό τότε οι λεπροί πολλαπλασιώθηκαν καταπληκτικώς. Περίτρομος, ο λαός τούς έδιωχνε από τις πόλεις χτυπώντας τους με έϋλα. Οι λεπροί αποδιωγμένοι, μαζεύνοντουσαν μπρος στις πυλεις τών πόλεων και κάτω από τα ταίχη τους, μισούγνουν, πεθαίνοντας της πείνας, για να ζητήσουν έλεος. Μα οι κάτοικοι τούς πετροβολούσαν από τις έπαλλειες με την μαλακτέρα σκληρότητα. Οι δημόσιοι όρμιοι είχαν γεμίσει από τους δυστυχεις αυτούς, οι όποιοι ζητούσαν έλεημοσύνη από τους διαβάτες, έπιδικύνοντας τις φορικόδες πληγές τους.

Αί άρχαι είχαν λάβει μέτρα έξαιρετικώς σκληρά εναντιον τών λεπρών. Μόλις παρουσιάζόντουσαν σε κανένα τα πρώτα συμπτώματα της τρομερής αρρώστειας, οι γείτονες και αι αυταί άκόμα οι φίλοι του και οι συγγενεις του, τόν κατηγγαλαν στάς άρχαί. Τότε, έκούσιος η διά της βίας, τραβούσαν το λεπρό μέσα σε μία έκκλησία, όπου μία πένθημη τελετή έλάμβανε χώραν: Για να φανη καθαρά ότι ο λεπρός έκανε ν' άποτελή μέλος της κοινωνίας τών ζωντανών ανθρώπων, τόν έσκέπαιαν μ' ένα μαυρο πανί και ηνύονταν, ένω αυτός ήταν ζωντανός, η κηδεία του. Όταν τελείωνε η νεκρώσιμος άκολουθία, του έφεραν μία χούφτα χάρμα και τού διάβαζαν διάφορες έντολές, με τις όποιες, έπι ποινη θανάτου, έπερε να συμμορφωθή.

Το σπίτι τους στο έξής ήταν τα λεπροκομεία, τα όποια άποτελούντο από μερικές καλύβες χτισμένες έξω από τις πόλεις και φραγμένες μ' ένα μεγάλο φράχτη. Τους έπετρέπειτο να βγαίνον έξω απ' αυτά, ύπό τόν όρον όμως ότι δεν θα είσχοσήουν μέσα εις τις πόλεις. Φορούσαν τότε την ειδική στολή τών λεπρών για ν' άναγνωρίζονται κ' έπαιον μαζί τους ένα κουδούνι, το όποιο έπερε να χτυπουν καθ' όλη την διάρκεια του όρου τους, για ν' απομακρύνεται απ' αυτούς οι άλλοι άνθρωποι!

Ότόσσο δεν έλειψαν και οι άνθρωποι οι όποιοι άφιέρωσαν τη ζωή τους στους άποκλήτους αυτούς της κοινωνίας. Περιφέρην για τη σχετική δράση της παρόρμηνς η Φιλανθρωπική Άδελφότης του Άγιου Λαζάρου. Μεταξύ τών μελών της

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΘΕΡΑΠΕΥΟΝ ΤΩΝ ΛΕΠΡΩΝ (Σχεδίασμα του ΜΠΙΝΤΑ) - Στην αρχαιότητα οι λεπροί προκαλούσαν την γενική φρίκη και άποτροφή και τούς ήταν άπαγορευμένο να έρχονται σ' όποιανδήποτε έπικοινωνία με τους άλλους ανθρώπους. Το Εβανγγέλιο άναφέρει ότι ο Ίησους συναντήσας κάποτε στο όρμιο του έναν απ' αυτούς τούς δυστυχισμένους ανθρώπους, έπλωσε επάνω του το χέρι του και τόν έθεράπευσε, μόλις τόν άγγιξε.

οργανώσεως αυτής ήσαν και ο Άγιος Φραγκίσκος της Άσοίσης, η Άγια Έλισάβετ, η βασίλισσα της Ούγγαρίας, η Άγια Αικατερίνη της Σιένης, οι οποίοι με τα φιλάνθρωπα χέρια τους περιποίηθηκαν τις πληγές άρκετών χιλιάδων λεπρών. Και ο Άγιος Λουδοβίκος, ο βασιλεύς της Γαλλίας, έπληνω και περιποιήθηκε τα πιο φρικώδη έληκ. Παρ' όλο όμως το παράδειγμά του, ο Άγιος Λουδοβίκος, μιά μέρα που ρώτησε κάποιον χωρικό αν προτιμά να είναι θανάσιμος άμαρτημα, έλαβε την ακόλουθη απάντηση:

— Μεγαλειότατε, θα προτιμούσα να διαπράξω πενήντα θανάσιμα άμαρτήματα παρά να γίνω λεπρός...

Έτσι, οι λεπροί δεν άρρησαν να σχηματίσουν μιά τάξη παριών, στους οποίους, λόγω των παντοειδών δειγών τα οποία υπέφεραν, άνεπύχθησαν όλα τα κακά έστυκτα. Πολλές φορές έθρασαν μέχρι του σημείου να διαπραχθούν και έγκλήματα τα οποία η λαϊκή φαντασία μεγαλοποιούσε έξαιρετικά. Τους κατηγορούσαν τότε ότι δηλητηρίαζαν τα νερά, ότι έκαναν τις συγκομιδές, ότι έκαναν μαγείας και ότι οι λεπροί μπορούσαν να θεραπευθούν αν έκαναν λουτρό σ' ανθρώπινο αίμα. Με τις κατηγορίες αυτές τους παράπεμπαν στα δικαστήρια, τα οποία τους καταδίκαζαν εις τον διά πυρός θάνατον. Μά ο λαός πολλές φορές προηγείτο των δικαστών κ' έσφαζε τους λεπρούς κατά εκατοντάδας!

***

Το θέμα που παρουσιάζουν σήμερα, η χώρας τις οποίες άρπάζει η λέπρα μιάς θμίζει την Εύρώπη κατά τον Μεσαίωνα. Η Άνατολή και η Άπω Άνατολή εινε η κλασικες χώρες της τρομερής άρρώστειας. Κι' αυτό, λόγω της μεγάλης άκαθαρσίας μέσα στην οποία ζουν οι κάτοικοι. Στο έργο του «Ταξείδια στους λεπρούς», ο δόκτωρ Ζαμπάκο Πασάς, μιλώντας για το λεπροκομείο της Ίερουσαλήμ, γράφει: «Έβδα μέσα σε τέσσερα τρισάβλια δωμάτια, με πνιγρή άτμόσφαιρα, τρανταξή λεπρούς μουσουλμάδων κ' έναν Έλληνα, να κομοούνται ο ένας κάτω από τον άλλο, άπάνω σε βρωμερά στρώματα και κουρβία μαζεμένα από τα σκουπίδια. Μέσα σε μιά σκοτεινή γωνιά του ένος δωματίου βρισκόταν μαζεμένοι ένας λεπρός, σε τέλεια κατάσταση άποουθένσεως. Η μητέρα του είχε πέσει και μιά τρούφα έχασκε στη θέση της. Το στόμα, του οποίου τα χείλη ήσαν φαγομένη από την άρρώστεια, άφηνε να φαίνεται η γλώσσα του της οποίας η κατάσταση ήταν άπαισία. Τα αυτιά του, καθώς και τα μαλλιά του, είχαν πέσει και το κρανίο του ήταν όλο αίμα και πύον».

Στην Κίνα, οι λεπροί υπερβαίνουν τις 100. 000. Έχει μόλις κανείς προσβληθεί από λέπρα, τον βάζουν δια της βίας μέσα σε μιά βάρκα μαζί με μερικά τρόφιμα. Έπειτα, άπαγορεύοντάς του επί ποινη θανάτου να προσεγγίσει σε οποιαδήποτε στεγία, άπολούν τη βάρκα στη μέση ενός ποταμού για να την πάρη το ρεύμα! Σε πολλά μέρη της Κίνας κάλι θάβουν τους λεπρούς ζωντανούς. Οι δυστυχισμένοι αυτοί για ν' άποφύγουν τα φρικτά αυτά μαρτύρια, συγκεντρώνονται πολλοί μαζί και χιζίζουν δικά τους χωριά, στα οποία, επί ποινη θανάτου, άπαγορεύουν στους ύγιεις να ελαχρηθούν.

Τα ίδια συμβαίνουν στο Τουρκιστάν και [στη Σιβηρία, όπου άπομονώνουν τους λεπρούς, κυνηγόντας τους και δερνοντάς τους, στα μεγάλα δάση, μέσα στα οποία παθαίνον άπό την πείνα η κατασπαράσσονται από τ' ά θηρία. Όστόσο, και στους πολιτισμένους λαούς, οι λεπροί δεν περνούνε καλύτερα. Στάς Η-

νωμένες Πολιτείας, η Κυβέρνησις έξορίζει τους λεπρούς σ' ένα νησάκι έξω, που βρίσκεται στην είσοδο της διώρυγας της Νέας Υόρκης. Έκει ζουν άπομονωμένοι άπολύτως από τον άλλο κόσμο με τις τροφές που τους πηγαίνει κάθε βδομάδα ένα πλοίο, στο πλήρωμα του οποίου άπαγορεύεται άυστηρότατα να έξηται ο δ-κοιδηποιε έπικοινωνία μαζί τους.

Στον Άγιο Φραγκίσκο κάλι, συγκεντρώνουν τους λεπρούς στο «Άσυλο της λέπρας», ένα είδος φυλακής που βρίσκεται χτισμένο σ' ένα μέρος νοσηρό, πολύ μακριά από την πόλι. Οι δυστυχισμένοι τους οποίους κλείνουν εκεί μέσα, δεν έχουν άλλη έλπίδα από το θάνατο.

Οι χώρες στις οποίες υπάρχουν οι περισσότεροι λεπροί, εινε κατά σειράν η Κίνα, η Ίνδοκίνα, οι Ίνδουι με 130.000 λεπρούς, η Γαπωνία με 50.000, η Κολομβία με 30.000 επί 4.000.000 κατοίκων, η Μαδαγασκάρη με 15.000 και οι νήσοι Χαβάι με 5.000. Μικρός στους μεγάλους αυτούς αριθμούς των λεπρών, η Εύρώπη ύστερη-ετύγως—πολύ. Έχει μόνο 5.000 σε όλα τα Κράτη!

***

Εις των άγωνα έναντιον της λέπρας, έξωφώριαν πάντοτε, ως άληθινοί ήρωες, οι ιερωμένοι και οι ιερωμένοι των Ιερώνων καθολικών άποστολόν στις άπολιτίστους χώρες. Πολλοί άγίερωσαν και τη ζωή τους άκόμη στο μεγάλο αυτό έργο της περιθάλασσε των δυστυχών λεπρών. Σε όλα τα μέρη, όπου κάνει θρασή η τρομερή άρρώστεια, ίδρυσαν λεπροκομεία, τα οποία λειτουργούν υπό άρίστας και ύγιενιστάτας συνθήκας. Χιλιάδες λεπρών όφειλουν τη σωτηρία τους σε αυτά.

***

Τώρα μιάς μένει να ρωτήσουμε την επιστήμη τι έξοει σχετικώς με τη λέπρα, με την έξέλιξ της και με ποια μέσα την καταπολεμεί. Ποικίλες στις εκδηλώσεις της. Η λέπρα εκδηλώνεται άπο τις έξωτερικες άλλουώσεις που έπιτρέπει στο δέρμα. Αρχίζει με την έμφάνιση κηλίδων χρώματος έρυθροφαίου των οποίον το κέντρο εινε άσπρο ή κίτρινο. Άλλοτε κάλι σχηματίζονται φλίγκαινες ή οιδήματα, τα οποία φουσκώνουν το δέρμα. Μά αυτές εινε η πρώτες εκδηλώσεις. Σε λίγο παρουσιάζονται σοβαφέστερες: η φλίγκαινες όλοΐγουν, αίμαίνουν, σπαίζουν. Το δέρμα χάνει ποιή την ευσαιθησία του: μπορεί κανείς να το τρυπήσει με μιά καρφίνα χωρίς ο λεπρός να αισθανθ' τίποτα. Συγχρόνως ο άόσθητης αιθάναται ένα είδος καταπύσεως η έξαντίλησως, πράγμα που φανερωμένο ότι έχει προσβληθεί το νευρικό σύστημα. Πυρετός δυνατός και το λεπρός. Σε λίγο οι μυώνες κ' ο σκελετός παθαίνων άπο άρροφία και γαγγραιναίνων κ' έτσι έπερχονται διάφορες παραμορφώσεις. Πολλά μέλη του σώματος τότε, καθώς τα τρώει η άρρώστεια, άποχωρίζονται άπο το σώμα και πέφτουν.

Η πορεία της λέπρας εινε βραδεία, μά άδυσώπητη: το μοιραίο τέλος της εινε ο θάνατος. Πολλές φορές διαρκεί δεκαέντε και είκοσι χρόνια μά σε καμμιά περίπτωση δεν ύπάρχει θεραπειά και ο λεπρός προσβάλλεται άπο φθίση η έξάντληση του οργανισμού.

Άπο πού προέρχεται η λέπρα; Έπί πολύν καιρό η προέλευση της έξωρείτο μυστηριώδης. Μά σήμερα, χάρις στην πρόοδο της βακτηριολογίας, έχει έξακριβωθεί ότι άφορμή της λέπρας ειν' ένα μικρόβιο: ο βακτήριος του Νάνσον. Το μικρόβιο αυτό άνεκαλύφθη το 1771, άπο το Νορβηγό ιατρό Νάνσον.

ΤΟ ΛΑΒΑΡΟ ΤΩΝ ΛΕΠΡΩΝ, ΕΜΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΟΡΜΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΕΩΝΤΟΣ.—Κατά τον Μεσαίωνα, στους λεπρούς μόνον υπό τον όρον ότι δεν θα πάνε στας πόλεις έπετρέπετο να βρουν από τα άουλά τους. Όταν κυκλοφορούσαν στους δρόμους όφθαλαν να χτυκούν ένα κουδούνι που είχαν έκτεθηκε μαζί τους, για να ειδοποιούν τους άλλους ανθρώπους, ν' άποκαθύνονται. Η περιφορμος αδελφότητος του Άγιου Λαζάρου ειχε ως άποστολή της να περιποιήται τους λεπρούς.

ΟΙ ΕΦΟΡΟΙ ΕΝΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑΙΟΥ ΛΕΠΡΟΚΟΜΕΙΟΥ ΤΟΥ 17ου ΑΙΩΝΟΣ (Πίναξ του Ζαν ντε Μπράν).—Επί ολόκληρους αιώνες η λέπρα προσάλλεσε τρομερές καταστροφές. Κατά τον μεσαίωνα οι λεπροί, οι οποίοι έφθονούσαν στην Εύρώπη, δεν είχαν για καταφυγή παρά μερικά τρισάβλια καλύτερες χτισμένες έπιτηδες κ' αυτούς, ιμακρια από κάθε κοιμημένο μέρος. Μόλις κατά τον 17ον αιώνα, άρχισαν να χιζούνται ειδικά νοσοκομεία γι' αυτούς, των οποίον την διεύθυνση είχαν φιλεσπαστρικες κυρίες της άριστοκρατίας.